

..... Σ Η Μ Α

Ο.- " Ποντιακοί ἀντίλαλοι ". Λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια, Ἡρακλῆ Κοιζίδη. Στή λύρα.....

..... τό σῆμα σβήνει

Ἀγαπητοί ἀκροαταί, ἐγκαταλείψομε σήμερα μιὰ σειρά ραδιοσιέτς, γραμμένα ἀπό τό Στάθην Εὐσταθιάδην καί ἐμπνευσμένα ἀπό τή σημερινή ἢ Ποντιακή ζωή.

..... ΛΥΡΑ-ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ

Ο.- Τοῦτος ὁ ἦχος δέν ξυπνᾷ μόνο νοσταλγίες τῆς χαμένης πατρίδας. "Ὅσο κι' ἂν καταστράφηκε ἡ ζωή ἐκεῖνη, ἔζησαν ὥστόσο ἀρκετοί, γιά νά χτίσουν καινούργιες ἐστίες ἀρχίζοντας μιὰ καινούργια ζωή. Ἐτσι ἡ Ποντιακή Παράδοση μέ τίς βασικές της ἀρχές συνεχίζεται ἐδῶ στά ποντιακά χωριά τῆς Μακεδονίας μας κυρίως. Στό σημερινό ποντιακό χωριό ζοῦν ἄνθρωποι, πού γεννήθηκαν καί μεγάλωσαν στόν Πόντο, ἄλλοι πάλι, πού ἔφυγαν παιδάκια ἀπό ἐκεῖ, μόλις κρατοῦν μιὰ ἀνάμνηση καί μαζί μ' αὐτούς ζοῦν οἱ νέοι πόντιοι. Αὐτοί δέν γνώρισαν τόν Πόντο, ὅμως στό οἰκογενειακό τους περιβάλλον ἀνατράφηκαν μέ τίς ἴδιες ἀρχές, γι' αὐτό ὁ νεοπόντιος συνεχίζει τήν ὡραία ποντιακή ζωή, πού τήν δημιουργεῖ τώρα σύμφωνα μέ τίς σημερινές συνθῆκες. Εἶναι ἡ προσαρμογή στήν καινούργια ζωή τῆς πατρίδας μας. Ὁ σημερινός νέος ἀγωνίζεται, γιά νά δημιουργήσῃ κι' αὐτός τό μέλλον του. Δουλεύει πότε σ' ὁ χωριό, μὰ κι' ἄλλοτε στήν πόλι, ὅταν τό φέρνει ἡ ἀνάγκη.

"Ἀς παρακολουθήσωμε ἕνα ἐπεισόδιο ἀπό τή σημερινή ποντιακή ζωή".

Θ.- (τραγουδᾷ ἀπό μακριά.) -

Μάνα, μάνα χαήνενα, μάνα πολλά καηέσα

ἡ μαναχία ἀν' ἕν καλόν, πέσα 'σύ μαναχέσα.

Σ.- Νά σάν ἐμέν μέ τόν παλαλόν τίναν ἔχω. "Ἐχ ἄτον καί μαναχόν, κι' ἄρ ἀέτο" πά τσουρών' ἄτο. Χριστέ μ' καί Παναγία μ' συντροφέψτ' ἄτον, ὅθεν πάει.

Θ.- (πλησιάζει) - "Εεεε... μάνα, ἀτουκά εἶσαι;

Σ.- Ἀδανά εἶμαι. Πλάν κενά πά ἂν πάγω, ἀσό χωρίον ἔξ κι' ἐβγαίνω. Πασίμ' ἄμον ἐσέν.

Θ.- Ἐξέρω γιά τ' ὅποῖον λές ἄτο. Τό παράπονο σ' ἕν ντό ἐκάτσα σή Σαλονίκην ὁλόεν χειμωγιόν. "Ἐπιτι... μάνα, ἡ ζωή τσατίν ἕν, τσατίν.

Σ.- Νά σάν ἐμέν μέ τ' ἐσέν τόν ἀνοιχτομάτ'. Νέψα, ἀτέ μέ τ' ἐσέν ποῖος ἕν;

... 'Αέτο' ἄμον κοντοστέπ' καί ἔμπρ' αὐτῶν ἔρται. 'Εθαρρεῖς ξέντσα ἄμον ἔν.

A.- Καλημέρα κυρία Σουμέλα. Μὲ συγχωρεῖτε, Νά... εἶμαι.....

Θ.- 'Ατώρα ἔρθεν ἀσὴν Σαλονίκην μάνα. Γνωστέσα μ' ἔν, ἐκ' ἀφ' ἧς Σαλονίκην ἐγνώρισ' ἄτεν.... εἶδ' ἄτεν σὸ ἐργοστάσιον, ὅθεν ἐδούλευα ἐγώ, ἐκεῖ ἐδοῦλεν καὶ ἄτε. 'Ατέ πᾶ εἶδε με... καὶ ἄρ' ἄετο' πᾶ κάμποσα ἐβδομάδας ἔλεπαμε τ' ἔναν τ' ἄλλο καί.... ἐγνώρισαμε ὁ εἷς τὸν ἄλλον. (γελαῖ ξειναρδιστιᾶ)

Σ.- 'Εγροῖσα..

Θ.- 'Εξέρτο' ντό καλὸν κορίτσ' ἔν.

Σ.- Θεοδωρίκα ἄμον... τὰ καλατσέματα σ' αὐτῇ πενεύκουνται. 'Εσύ μὲ τ' ἄτεν....

Θ.- (γελαῖ) - Νά λελεύω τὴ μάνα μ'. Εἶδες πῶς ἐγροῖσες ἄτο;

Σ.- "Αισον ἐμέν, πρίν λές με τιδέν, ἔγες τὴ νῦφεν σὴν πόρταν;

A.- Μὲ συγχωρεῖτε κυρία Σουμέλα, (μὲ συγγίνηση) ἐγὼ δὲν θά μείνω, θά γυρίσω πίσω. 'Ο γιός σας ὁ Θεοδωράκης...

Σ.- 'Ο γιός μ' ὁ Θεοδωρίκας τό χωρίον κ' ἐχώρηνεν ἄτον καὶ ἐκατῆβεν σὴ Σαλονίκην.

A.- Τέλος πάντων, ἐγὼ δὲ φταίω. Αὐτός μοῦ εἶπε, πῶς τό ἔχει πεῖ καὶ σέ σᾶς, καὶ ὅτι δεχτήκατε, (κλαίει) μοῦ εἶπε φέμματα.

Θ.- 'Ατώρα μάνα εἶδες ντ' ἐποῖνες; Ξένον κορίτσ' ἔρθεν σὸ σπίντ' ἐμουν καὶ ἐσύ κλαινίεις ἄτο. Κι' ἐπ' ἐκεῖ λέγνε οἱ πόντιοι φιλόξενοι εἶναι.

Σ.- Καὶ ποῖος εἶπε σε, ντό κί θέλω νά μονάζ' ἄτεν;

Θ.- Κι' ἐσέν πᾶ ποῖος εἶπεν, πῶς ἐγὼ ἀμάν γιὰ τ' ἐκεῖνο ντό ἐθάρρεσες, ἔγι' ἄτεν; "Εμιτι... μάνα, ἀμάν ὁ νοῦς ις' ἐκεῖ ἐπῆεν. Τὴν πλάση σ', ἔρθεν ἀδακιάν νά παραθερίζ'. Εἶπαν τό χωρίον ἐμουν καλὸν κλιῖμαν ἔχ.

Σ.- Χά... σὸν παρχάρ ἔρθεν.

Τὸν

Θ.- Τεμιάκ θά ἐγουεύωμε τῇ χωρὶ τὴν ἀέραν καὶ τὰ κρυὰ τὰ νερά ἀσὴν 'Ασπασίαν

Σ.- Σπασία πᾶ ντό ἔν;

Θ.- 'Ασπασία, 'Ασπασία, ἄετο' λέγν' ἄτεν.

Σ.- Παησία ζαέρ θά ἔν τό καθ' ἑαυτοῦ τό ὄνομαν ἄτ' αὐτῶν οἱ νεονπάδες ἔκλωσεν ἄτο σὴ χολοσπασίαν ἀπάν'. "Αισον ρίζα μ' Παησία, Σπασία πῶς λέγνε σὲ μὴ τυραννίεσαι, ἐγὼ τὴ χολί μ' ἐξέγνα γιὰ τ' ἐμόν τὸν σοῦταρην.

A.- Εὐχαριστῶ κυρία Σουμέλα, σέ εὐχαριστῶ πάρα πολύ.

Σ.- Νά εἶσαι καλά, ἄμαν κατ' ἄς λέγω σε, ἀδὰ σ' ἐμέτερον τό χωρίον τὰ κορτσόπα τοῖ γρεάδες θεῖα λέγν' ἄτ'.

Θ.- Εἴρεις, τί 'Ασπασία; 'Επιθυμεῖ νά τὴν πῆς θεῖα.

A.- Μὲ μεγάλη μου εὐχαρίστηση. Θεῖα Σουμέλα εἶμαι πολὺ ἐνθουσιασμένη, πού γνωρίζομαι μαζί σας.

- Σ.- Σ' ἔλλενικόν ἀπάν' πολλά κοπανίεις τά λόγια σ', ἄμην ἀπάν' ἀφιά ἐγροικῶ ντό θέλτο' νά λές, 'Εχᾶρες, εἶπες, ντό ἐγνώρτσες μας. 'Ατσάπα πότε ἐχᾶρες κι' ἄλλο πολλά; Τό γιό μ' ὄνταν ἐγνώρτσες, γιόξαμ ἀτώρα πού ἐγνωρίεις ἐμέν;
- Θ.- (γελαῖ) Νά ποδεδίζω σε μάνα.
- Α.- Δέν κατάλαβα τήν ἐρώτηση.
- Σ.- 'Ατώρα ἄν δέν ἐκατέλαβες, στέρια-στέρια θά ἐμπαίντσ' σ' ὅλια μέσα. 'Οφέτος τό καλοκαίρ' θά ἐγνωρίεις μας καλά, ἐμεῖς πά θά ἐγνωρίζωμε ἐσέν.
- Θ.- Κι' ἐπ' ἐκεῖ;
- Σ.- 'Εοῦ τσοῦρ' ἀτο.
- Α.- Καλά σοῦ λέει Θεοδωράκη, μή τῆς ἀντιμιλᾶς.
- Σ.- Τόν ἐβλέπεις; Λάσσ ἐσύ διορθώντσ' ἀτον ὀλίγον.
- Θ.- 'Αχά, ἔκισαμε ἄλλ' ἕναν. 'Ατέ θά διορθών' ἐμέν; Καί πῶς καί ντ' ἄγνα καί πότε;
- Σ.- 'Εοῦ ἐξέρτσ' τό πῶς πά, τό ντ' ἄγνα πά καί ὅλια πά. Καί μ' ἐθαρρεῖς ἐγώ πά τιδέν κι' ξέρω; 'Εγώ ὄνταν ἔμαθ' ἀτο, ἐσύ ἀκόμαν καλά+καλά κι' ἐγνώρτσες ἀτεν. Ερώτεσα κι' ἐρώμεσα καί ἔμαθα.
- Θ.- 'Ερώτεσες γιά τήν 'Ασπασίαν;
- Σ.- Μ' ἐχπαρᾶες. Καλόν οἰκογένειαν εἶπανε με ἔν κι' ἀτώρα ἀσό εἶδ' ἀτεν ἀέτσ' ἐμορφισμέντσαν, ἐγώ πά ἐπεενεύτα τεन, ταπιέτ' πά ἄν ἔχ καλόν, ἡ δουλεία ἐτελείωσεν.
- Θ.- Οὐ' νά λελεύω σε μάνα.
- Σ.- Κατί λές με κόρτσοπον, τά κυρουιάς ἀπ' ὅθεν εἶν;
- Α.- 'Από ποῦ εἶμαι;
- Θ.- Θρακιῶτ' εἶν μάνα, Θρακιῶτ'.
- Α.- Δέν εἶναι καλοί ἄνθρωποι οἱ Θρακιῶται;
- Σ.- Πολλά καλοί ἀνθρώπ' εἶναι. Ποῖος εἶπεν κι' εἶν' ἄ' Ἄμαν ἐξέρτσ' τί λέγω; Θά ἤμπορῆς νά ταιριάεις ἐσύ πολιτιανόν κορίτσ' μέ τ' ἐμᾶς τοί χωρέτσ';
- Α.- Μ' ἀρέσει πάρα πολύ τό χωριό καί πιό πολύ οἱ πόντιοι.
- Σ.- Νά τρώγωμε τή χαρᾶς.
- Θ.- 'Εμάτσ' ἀτεν μερινά ἀσά λόγια μουν.
- Σ.- 'Ενα-δύο ἀτέ θά μαθάν' ἀσ' ἐμέτερον τή γλῶσσαν κι' ἕνα δύο ἐγώ ἀς ἀτινές κι' ἄρ ἀέτσ' πά, θά παμε σή. σειράν.
- Θ.- Νά ἀκοῦς μάνα ντ' ἐμορφα καί νόστιμα καλατσεύ' τή γλῶσσαν ἐμουν.
- Α.- Μέ κοροῦδεύεις Θεοδωράκη.
- Θ.- Γιά πές, ἐκεῖνο τό δίστιχο.

A.- Τό ραχίν χιονίεται,παίρ'ό ήλεν λύεται
σεβταλίν παιδίν εΐμαι,τό καρδόπο μ'λύεται.
Τό εΐπα καλά θεία Σουμέλα;

Σ.- Νά λελεύω σε έγώ."Αμαν τό καρδόπο σου γιατί νά λύεται; Έγώ θέλω νά χαί-
ρεται.Χάητε ρίζα μ'χάητε,χάητε σό σπίτ'ναί πολλά νί πάει,θ'έφτᾶμε καί
τά σουμάδια σουν.

A.- Σέ εύχαριστῶ θεία Σουμέλα,εΐσαι & τόσο καλή καί συμπαθητική.

Σ.- "Ε...ρίζα μ'έγώ ἔμναι κάποτε."Ατώρα έγέρασα κι'έτσανωφτερουλίγα."Έναν
μουράτ'έχω,νά έφτάγω καλέσαν καί προκομέντσαν νύφεν."Αγαπῶ νά έν καί
ἔμορφος,νά ἔχ καί ταπιέτ καλόν."Ομορφίαν καί ταπιέτ ὄνταν ἔχ,ὄνταν έν
καί προκομέντσα,τό μουράτι μ'πλεροῦται ἄμον ντό θέλω.

Θ.- Μέτα μάνα,έσύ ντό πολλά έγάπεσες άτεν;

Σ.- Έγαπέθεν κι'έγάπεσ& άτεν.

..... Λ Υ Ρ Α

Θ.- 'Αχά ό χορόν έγουρεῦτεν.Μάνα ᾶς παίρω καί πάγω τήν 'Ασπασίαν όλίγον
σό χορόν κειά.

A.- "Οχι-όχι."Εγώ θά πάω μέ τή θεία Σουμέλα,γιά νά τήν βοηθήσω σέ μερικές
δουλειές.

Σ.- Ούΰ νά λελεύω σε νοικοιύριον."Ασό εΐπες άτο,σιάγκιμ έποϊνες άτο.Δέβα
μέ τόν Θοδωρίαν σό χορόν κειά,έγώ τιδέν δουλειας πά κι'έχω καί νά μή
λογαριάεις εΐμαι σά ξένα.Νά τολανεύκσαι άπέσ'σό σπίτν'έμουν,ἄμον σό
σπίτι σ'.

A.- Εύχαριστῶ,εύχαριστῶ,εΐμαι πολύ εύτυχισμένη.

Θ.- 'Αιόμαν πόσον θά εΐσαι.(γελα) Πάμε-πᾶμε.

.....ΛΥΡΑ-ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ

Ο.- 'Αιούσατε ενα στιγμιότυπο άπό τή σημερινή ποντιακή ζωή,γραμμένο άπό
τό Στάθη Εύσταθιάδη.

Ο 'Ηρακλῆς Κοκοζίδης έπαιξε τό ρόλο τοῦ Θοδωρίνα,ή Παναγιώτα Μανα-
γιωτίδου ἔκανε τήν 'Ασπασία καί ή Μαρία Εύσταθιάδου παρέστηκε τή Σουμέ-
λα.-'Από σήμερα,άγαπητοί άκροαταί,άρχίζομε τήν παρουσίαση μιᾶς σειρᾶς
τέτοιων στιγμιοτύπων άπό τή σημερινή ποντιακή ζωή.Μιά σειρά άπό τά στιγ-
μιότυπα αὐτά θά άποτελέσουν τήν οίκογενειακή ζωή τῆ Σουμέλας μέ τό μο-
ναχογιό της Θοδωρίαν.Σήμερα δώσαμε τήν πρώτη γνωριμία τῆς Σουμέλας μέ
τή μέλλουσα νύφη της,τήν 'Ασπασία,κορίτσι τῆς πόλης,πού άγαπᾶ ὅμως πολύ
τό χωριό.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μέ ποντιακά θέματα.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τό σημερινό μας πρόγραμμα θά κλείση μέ τό χορό τ ι κ .

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Θά είμαστε καί πάλι μαζί σας τήν έρχόμενη Δευτέρα τήν ίδια πάντα ώρα.

" Ύαν καί χαράν ως άύτε "

..... Σ Η Μ Α

Άκούσατε τή λαογραφική έκπομπή τοῦ σταθμοῦ μας :

" Ποντιακοί άντίλαλοι ",

πού γράφει καί έπιμελεΐται ο συνεργάτης μας Στάης Εύσταθιάδης.

Μουσική έπιμέλεια Άρακλή Κοκοζίδη, Στή λύρα ο

..... τό σήμα σβήνει